

ARCHIEFDIENST
HEERLEN

van WERSCH Edmond Jozef Hubert
* 21.4.1911 Heerlen

Edmond Jozef Hubert
Heerlen 31.12.1940
Col.W.Nolten 13.9.1986

<p>VANWERSCH Hubert Jozef Edmond * 6.10.1867 Heerlen</p>	<p>KORST Maria Aletta Bernardine * 11.5.1875 Neuss(D)</p>	<p>+</p>
<p>VANWERSCH Jan Antoon Willem * 13.1.1830 Aken(D) + 21.4.1889 Heerlen</p>	<p>VIJGEN M.A. Augustina * 27.11.1836 Heerlen + 24.5.1893 Heerlen, acte 50</p>	<p>KORST * +</p>
<p>oo 15.10.1859 Heerlen</p>	<p>KORST * +</p>	<p>oo</p>
<p>VANWE(E)RSCH Jan Michael * ca 1796 Wittem +23.8.1843 Heerlen</p>	<p>PENNERS M.Sibilla * ca 1798 Voerendaal +31.12.1869 Heerlen</p>	<p>MELCHERS A.M.J.Katha. * 27.2.1804 Rimburg +7.12.1870 Heerlen</p>
<p>oo</p>	<p>oo 30.1.1833 Heerlen</p>	<p>KORST * +</p>
<p>VANWE(E)RSCH Jan Willem * +</p>	<p>PENNERS Leonard * +</p>	<p>MILCHERS Willem Joseph *20.11.1776 Mariënberg(D) + oo 11.1.1803 Ederen-Linnich Mariënberg ZILLERENS Anna Maria *1.6.1767 Ederen(D) +17.5.1827 Heerlen</p>
<p>oo</p>	<p>oo</p>	<p>KORST * + oo * +</p>
<p>van de BENNE Anna Maria * +</p>	<p>MELCHERS M.Clara * +</p>	<p>dr.v.Pierre Denis B. e.v.Anna Catharina Ruyters Lamechers</p>

VANWERSCH F -ia Hendrika Antonia
* 16.3.1896 Heerlen

Afd. Bevolking
Heerlen 31.12.1940
Col. W. Nolten
Heerlen 13.9.1986

VANWERSCH Hubert Pieter August
* 21.5.1864 Heerlen
+ 19.10.1918 Heerlen

van de WERFF Maria Gerarda
* 25.1.1868 Asten
+ 12.9.1923 Heerlen

oo 16.3.1896 Heerlen

VANWERSCH Jan Antoon Willem
* 13.1.1830 Aken(D)
+ 21.4.1889 Heerlen

VIJGEN Anna Augustine
* 27.11.1836 Heerlen
+ 24.5.1893 Heerlen

van de WERFF

oo 15.10.1859 Heerlen acte 26

VANWE(E)RSCH
Jan Michael
* 1796
Wittem
+ 23.8.1843
Heerlen, 45jr

PENNERS
M. Sibilla
* 1798
Voerendaal
+ 31.12.1869
Heerlen, 71jr

VIJGEN
Jan Pieter
* 21.2.1794
Heerlen
+ 9.2.1873
Heerlen

MELCHERS
M. Katharina
* 27.2.1804
Kimborg
+ 7.12.1870
Heerlen

V. D. WERFF

VANWERSCH
Jan Willem
*
+

PENNERS
Leonard
*
+

VIJGEN
Herman
* 1.2.1749
Heerlen
+ 14.2.1837
Heerlen

MILCHERS
Willem Joseph
* 20.11.1776
Marienberg(D)
+

V. D. WERFF
*
+

oo

oo 4.5.1790 RK
Ederen-Linnich

oo 11.1.1803
Marienberg(D)

oo

VAN DE BENE
Anna Maria
*
+

SILLEKENS
Anna Maria
* 1.6.1767
Ederen
+ 17.5.1827
Heerlen

BIJDEMS
A.M. Gertrud
* 3.11.1780
Suggerath(D)
+

*

*

+

dr. v. Jan Josef S.
e. v. J. Josepha
Ruyters (Reuters)

dr. v. Pierre Denis B.
Anna Catharina
Haeckers

+

+

GENEALOGISCHE GEGEVENS

JOHANNES THEODORUS VAN WERSCH

* 03.03.1750 Kerkrade
 † 09.07.1828 Simpelveld
 X 04.10.1779 Simpelveld

MARIA ELISABETH LINTJENS

* 05.10.1746 Ubachsberg
 + 29.03.1806 Simpelveld

JOH. STEPHANUS

* 14.01.1782 Simpelveld
 + 09.08.1838 Simpelveld
 X 12.01.1809

MARIA JOS^a LAUFENBERG

* 03.03.1787 Laurensb.
 + 04.05.1835

ANNA CATHARINA

* 25.01.1784 Simpelveld
 + 02.06.1846 Bocholtz
 X 22.02.1816

ANDREAS HORBACH

* 15.02.1779 Beitel
 + 16.11.1853 Bocholtz

PIETER JOSEPH

* 18.05.1790 Simpelv.
 + 02.01.1862 Kerkrade
 X 15.04.1822

MARIA SIB. CATH. HUB^a

CORNELY

* 1800 Horbach
 + 20.09.1829 Simpelv.

PIETER JOSEPH

X 15.04.1822

MARIA SIB. CATH. HUB^a CORNELY

MARIA ELIS. HUB^a

* 22.03.1823 Simpelveld
 + 18.07.1870 Kerkrade
 X 18.07.1848

PAUL JOSEPH FRANSSEN

* 29.08.1823 Simpelveld
 + 13.02.1911 Wittem

JOH. STEPH. HUB.

* 23.12.1825 Simpelveld
 + 17.10.1904 Simpelveld

X

1) ANNA MARIA FRANSSEN

* 10.01.1826
 + 04.01.1852
 12.11.1855 Klimmen

2) ANNA ELIS. HUB^a HORSMANS

* 23.02.1833 Klimmen
 + 25.03.1878 Simpelveld

JOH. JOS. HUB.

* 28.09.1828 Simpelv.
 + 24.04.1832 Simpelv.

Jacobus

* 16-3-1848, S'veld
+ 31-12-1910, Spekholzerheide

Elisabeth

* 28-7-1849, S'veld
+ 15-4-1867, Breust-Eysden

Magdalena

* 5-12-1850, S'veld
+ 27-3-1930, Roermond
x (1873)
P. Joannes M.H. Verstraelen
* 1845, Grathem
+ 2-3-1906, Sevenum

Arnold

* 28-9-1852, S'veld
+ 18-3-1883, Willimantic

Maria

* 26-4-1854, S'veld
+ 26-1-1914, Roermond
x (1879)
Joh. Jac. Schreurs
* 25-7-1849, Haelen
+ 22-11-1906, Roermond

Johannes Lodewijk Hubertus

* 27-4-1857, S'veld
+ 5-9-1857, S'veld

Cornelius

* 26-4-1860, S'veld
+ 11-3-1907, S'veld

Josephina

* 26-1-1863, S'veld
+ 25-11-1916, S'veld
x (27-8-1892)

Max van Wersch

* 25-1-1858, S'veld
+ 15-6-1935, S'veld

Johannes Joseph Hubertus van Wersch

* 1-7-1818, Simpelveld
+ 9-7-1876, Simpelveld
x 4-5-1847

Anna Maria Lumey

* 9-8-1819, Orsbach
+ 17-4-1899, Simpelveld

A. H. C. VAN WERSCH

Empire

, 5

HET WAPEN VAN DE LANDJONKERS VAN WERST (DE WARSAGE)

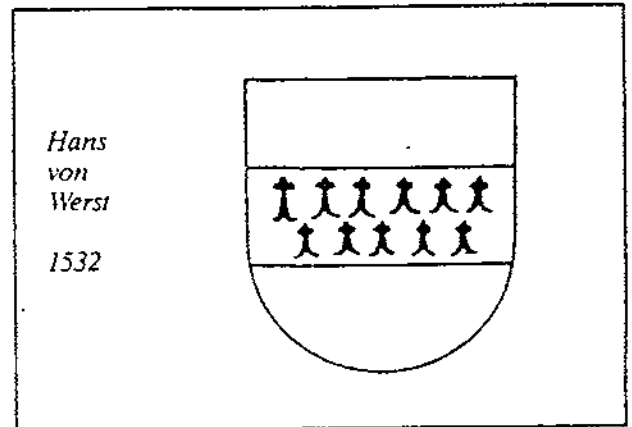
(in groen en witte hermelijnen dwarsbalk; Helmteken: hoofd en halsband van een brak (jachthond) beladen met hermelijnen balk.)

Nader bleek dat deze omschrijving van de familie en van hun wapen deels afkomstig was uit het Wapenboek van Macco uit 1908²:

"Altes Limburgischen Adelsgeschlecht welches, wie es scheint im 16e Jahrhundert erlosch oder im Bürgerstand aufgegangen ist.

Wappen:

In Grün ein weiser Hermelinbalken, auf dem Helm ein mit dem Balken belegter grünen Brackenrumpf."

In mijn nog voortdurend onderzoek naar de genealogische en historische geschiedenis van de landjonkers Van Werst, hun verwanten en hun nakomelingen in Zuid Limburg, constateerde ik dat in de literatuur en in archiefstukken het wapen vermeld werd dat door dit geslacht in vroegere tijden in de landen van Overmaas en in Maastricht gevoerd werd. Tot de verwanten en aangetrouwde families van de landjonkers Van Werst behoorden leden van vele bekende Limburgse geslachten zoals de families van Kercken, Hoen van Hoensbroek, van Imstenrade, Sprewants, van de Veels, Huyn van Amstenrade, van den Ellenbamt, van Gulpen, Clut, Vos, Blitterswijk genaamd Passart, van Hulsberg genaamd Schaloen, van Elderen, de Geloës, van Eynatten, van Eijs genaamd Beusdal e.a. Van al deze geslachten zijn de wapens bekend en vaker gepubliceerd.

De jongste vermelding van het wapen van de landjonkers Van Werst vond ik bij Dr. Lens in zijn *Armorial* uit 1947.¹ Hierin vermeldde hij de volgende omschrijving van de familie en hun wapen:

"Famille d'ancienne noblesse tirant son nom et son origine du village de Warsage (anciennement Werst) ou elle possédait des biens dès le 14e siècle ..."

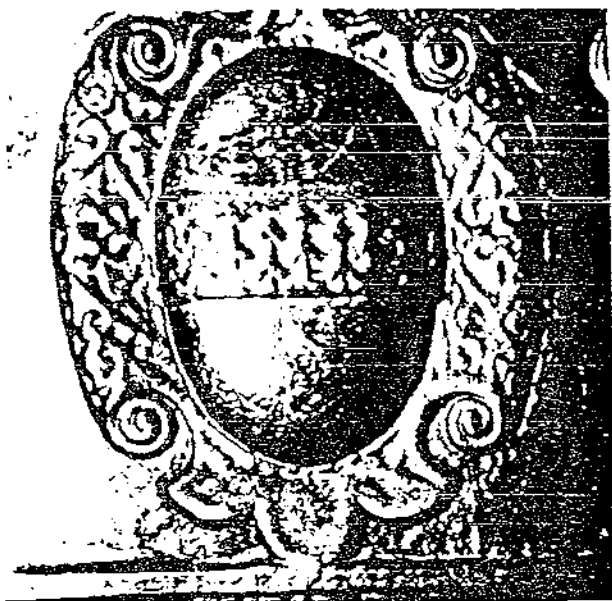
en het wapen:

"de sinople à la fasce d'hermine, Cimier: une tête et col de chien braque de sinople, chargée d'une fasce d'hermine."

In "Tafel 107" plaatste Macco in zijn boek een afbeelding van het schild van het wapen met daaronder: Hans von Werst met het jaartal 1532. In de bijbehorende tekst noemde Macco, zonder controleerbare bronvermelding, dat deze Hans de echtgenoot was van Margaretha von Leick, weduwe van de in 1529 overleden Wolter von Wylre, schepen en burgemeester van Aken.

Hans van Werst en Margaretha von Leick kunnen echter niet in 1532 gehuwd geweest zijn. Frein Coels vermeldt namelijk in het door haar gepubliceerde "Lehnregister"³, dat deze Margaretha in 1537 gehuwd was met Goswijn van Rode van Opsinnich. Op 15 december van dat jaar ontving Goswijn een rente die zijn vrouw, Margaretha von Leick, van haar eerste man Wolter von Wylre, geërfd had. En daar Hans van Werst in 1539 voor de schepenbank van Trembleur verscheen⁴ en dus nog leefde, kan hij, volgens beide betrouwbare bronnen, noch haar eerste noch haar tweede echtgenoot geweest zijn.⁵

Een afbeelding van het schild van het wapen Van Werst, de dwarsbalk met de hermelijnstaartjes, bevindt zich heden nog op de linker steunzuil van een gebeeldhouwde schouw in de ridderzaal van het kasteel Abée in de Condroz.⁶ Op de rechter zuil staat

Wapenschild van landjonkers van Werst op schouw kasteel Abée.

het wapen van de jonkers van Eynatten. Een en ander is het gevolg van het huwelijk in 1554 van Aleijda van Werst, dochter van jonker Ulrick IV van Werst en Maria Sprewarts. Zoals destijds gebruikelijk werd Aleijda vernoemd naar haar grootmoeder, Aleijda Huyn van Amstenrade.

Haar echtgenoot, jonker Hendrik van Eynatten, was heer van Abée en Tinloz en van de Lichtenberg te Maastricht. Door zijn huwelijk met Aleijda van Werst werd hij heer van de heerlijkheden Gerdingen en Nieuwstad.⁷

Jonker Ulrick III, de grootvader van Aleijda, was Brabants schepen in Groot en Klein Spauwen te Maastricht. In 1499 fungeerde hij als meier van de cijnshof van Hocht te Rosmeer. Het zegel waarmee hij een aantal schepenbrieven van het kapittel van Sint Servaas zegelde, werd door Dr. Doppler aldus omschreven:

"Van Vair (hermelijn) met in het schildhoofd twee bezanten.
Omschrift: Sigillum Ulri . . . de Warsagio".

A.J. Flament omschreef het zegel uit een schepenbrief van 1499 als volgt:

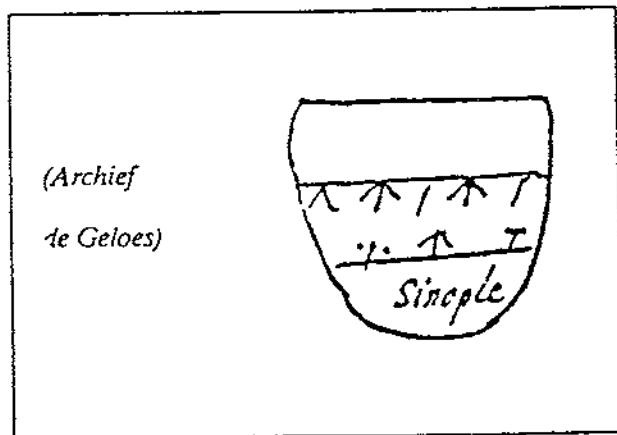
"Een balk beladen met vijf staarten hermelijn 3-2 en in het schildhoofd twee vijfbladige rozen, omschrift: Sigellu Ulricus de Worsagen".

Jonker Ulrick III van Werst was met zijn schoonvader jonker Hendrik Huyn van Amstenrade op 24 juni 1505 betrokken bij een scheidsrechterlijke uitspraak over een geschil tussen het kapittel van Sint Servaas en het stadsbestuur van Maastricht. Het betrof de vraag of de stad met recht een put had laten graven op het Vrijthof bij "den ellendigen kerckhoff" (het armenkerkhof). En de vraag of de stad het recht had om huisjes te laten bouwen op de houten bogen van de maasbrug.¹⁰

Van zijn ouders, jonker Jan II van Werst en Margaretha van Hoensbroek, had jonker Ulrick III als oudste zoon het stamhuis van de landjonkers van Werst geërfd genaamd "De hof van Weerst", groot 125 ha. gelegen te Weerst (Warsage) in het land van Daethem.¹¹ Verder de heerlijkheden Gerdingen en Nieuwstad in het graafschap Loon¹² en in het Land van Valkenburg de laathof "Het Rosgoed", ook Rozengard en later Cluttenleen, gelegen te Brunssum.¹³ De "Costumen" of de gewoonterechten van de laathoven van Brunssum, die golden bij erfenissen, overdrachten, rechtsplegingen e.d. en het cijnsregister werden door jonker Ulrick III, als een van de eerste uitvoerders van een desbetreffend keizerlijk bevel, eigenhandig op schrift gesteld.¹⁴

Op een schilderij voorstellende abt Liebrecht van Hulsberg genaamd Schaloen, aanwezig in de portretgalerie van de abdij van Vlierbeek bij Leuven, staat zijn gevierendeeld vaderlijk wapen, waarin dat van zijn moeder Gertrude van Werst - een dwarsbalk met hermelijnstaartje - afgebeeld. Ook had deze abt bij de Tongerse glazenier Filips Posson een gebrandschilderd raam besteld, waarop hij zich liet opnemen met mijter en kromstaf met zweetdoek. Ook hier het gevierendeeld wapen: in 1 en 4 drie rode koeken geplaatst als schuinbalk (van Hulsberg) en in 2 en 3 in groen een zilveren dwarsbalk (van Werst). De hermelijnstaartjes, die de dwarsbalk horen te beladen, werden door de glazenier kennelijk vergeten.¹⁵

Abt Liebrecht van Hulsberg genaamd Schaloen werd op 5 januari 1547 in het Begijnhof te Maastricht geboren. Hij was de derde zoon van jonker Gerard II, burgemeester in Maastricht en jonkvrouwe Gertrude van Werst. Gertrude van Werst was een dochter van bovengenoemde jonker Ulrick III en Aleijda Huyn van Amstenrade.

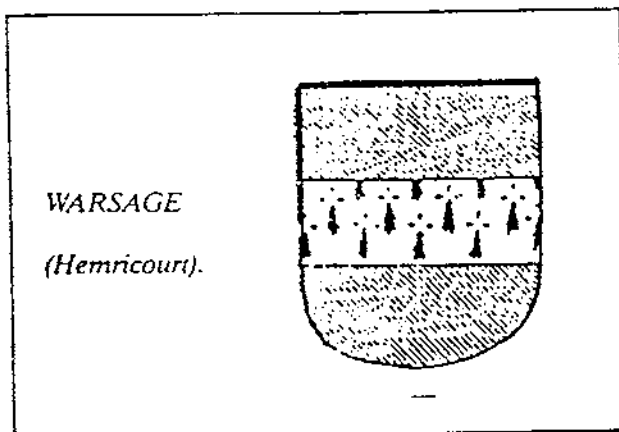
Het wapenschild van Werst, dat Macco in "Tafel 107" publiceerde, blijkt na onderzoek afkomstig te zijn uit de oude stamboomregisters van het kasteelarchief de Geloës.¹⁶ Op folio 484 van dit register, waarop een overigens onvolledige stamboom van het geslacht Van Werst vermeld wordt, tekende de samensteller

het wapen van deze familie: een witte balk met hermelijnstaartjes op een groen schild.

De samensteller van de archieven de Geloës, welke aanwezig zijn in het Rijksarchief te Maastricht, blijkt eveneens na onderzoek, de omschrijving van dit wapen verkregen te hebben uit de genealogische werken van de Lefort's, geschreven rond 1700 en aanwezig in het Rijksarchief van Luik. Deze wapenherauten van het prinsdom vermelden een, naar nu blijkt, onvolledige stamboom Van Werst. Zij omschreven het wapen - een dwarsbalk met hermelijn op een groen schild - als volgt:

"La noble famille de Werst porte de sinople a la face d'Hermine"¹⁷.

De oudste vermelding van het wapen van Werst (Warsage) in de literatuur is een afbeelding in Hemricourt's "Miroir des Nobles de Hesbaye". Dit werk van de befaamde historicus uit de tweede helft van de vijftiende eeuw, bevat tal van gegevens over adellijke geslachten uit deze streken. Op pag. 138 vermeldde Hemricourt het wapen Warsage toebehorend aan een ridder uit Warsage die gehuwd was met een dochter van Bertrand de Liers. Ook dit wapen toonde een dwarsbalk met hermelijnstaartjes.¹⁸

Met dit wapen zegelde Godfried, ridder van Werst, in 1263 enkele charters. De inhoud van deze charters betrof een geschil dat ridder Godfried van Werst had met de Cisterciënzers van de abdij van Val-Dieu. Deze monniken beweerden dat Christiaan, de vader van Godfried van Werst¹⁹, enkele landerijen gelegen te Weerst voor een deel aan hen had geschonken en voor een deel aan hen had verkocht. Zijn zoon Godfried was echter niet van plan dit bezit aan de monniken af te staan en raakte, na het overlijden van zijn vader Christiaan in een langdurig conflict met de abdij. Om tot een oplossing te komen besloten de partijen de kwestie aan een scheidsgerecht voor te leggen. Het scheidsrechterlijk oordeel wees de eis van ridder Godfried af en stelde de abdij in bezit van het in Weerst gelegen omstreden land. Even later bevestigde de prinsbisschop van Luik, Hendrik van Gelder,

in een volgend charter het arbitrale oordeel, hetgeen door Godfried, ridder van Werst, eveneens geschiedde. De originele perkamenten charters worden bewaard in het Historisch Archief van de stad Keulen. Het zegel van ridder Godfried is slechts fragmentarisch behouden. Een deel van de dwarsbalk valt nog te onderscheiden.

Volgens de stadsarchivaris Dr. Diederich is het zegel "spitzoval mit Höhe 5.4 cm. und Breite ca. 4 cm." Het gereconstrueerd omschrift luidt: S(igillum) (Gode)fridi de (Wer)st. Op de achterkant staat vermeld: 'Duo litere de domino Godefrido de Warsagio' en 'Littera de Godefrido milite de Werst'.²⁰

Concluderend kan gesteld worden dat de landjonkers Van Werst tot het midden van de zestiende eeuw een wapenschild voerden waarop een dwarsbalk voorkwam welke belegd was met een aantal hermelijnstaartjes op een groene ondergrond. In de zegels van jonker Ulrick III van Werst uit 1499 kwamen in het schildhoofd volgens de archivariissen Doppler en Lament hetzij twee bezanten (penningen) hetzij twee rozen voor. Dat het helmteken een brakkenkop voerde werd door Macco en Dr. Lens vermeld.

Nakomelingen van de laatste jonker Van Werst, Adam II uit Weerst, vestigden zich rond eind zestiende eeuw in de Vrije Rijksheerlijkheid Wittem. Medio achttiende eeuw verspreidden zij zich, nu onder de naam Van Wersch over Zuid Limburg. Voor hen is het besproken wapen een stuk historie uit een ver verleden.

Uittreksel uit het alsnog te verschijnen boek: Het Jonkergeslacht Van Werst, hun verwanten en nakomelingen in Zuid-Limburg.

A.H.C. van Wersch

Ericapark 10,
2403 EG Alphen aan den Rijn

017 2431129

(Zie voor noten pag 122.)

STAMMEKEN VAN DE KINDELAARDE (v.v.) IN SIEPELWELDE TUK VAN WERSCH

De nummers voor de namen verwijzen naar hun respectieve kinderen en kleinkinderen vermeld in bijlaan- de opsittalitie.

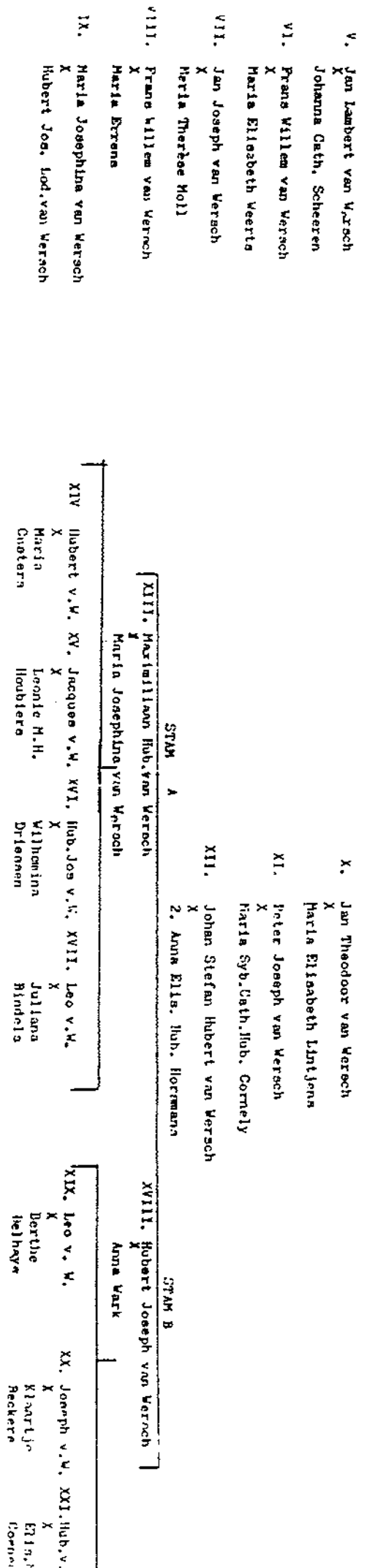
HOOFDSTAM

- I. Nicolaas van Wersch
X
- Marla Vaessen
- II. Jan van Wersch
X
- Anna Baden
- III. Pater van Wersch
X
- Marla Geelen
- IV. Jan van Wersch
X
- Anna Cath. Brouwers

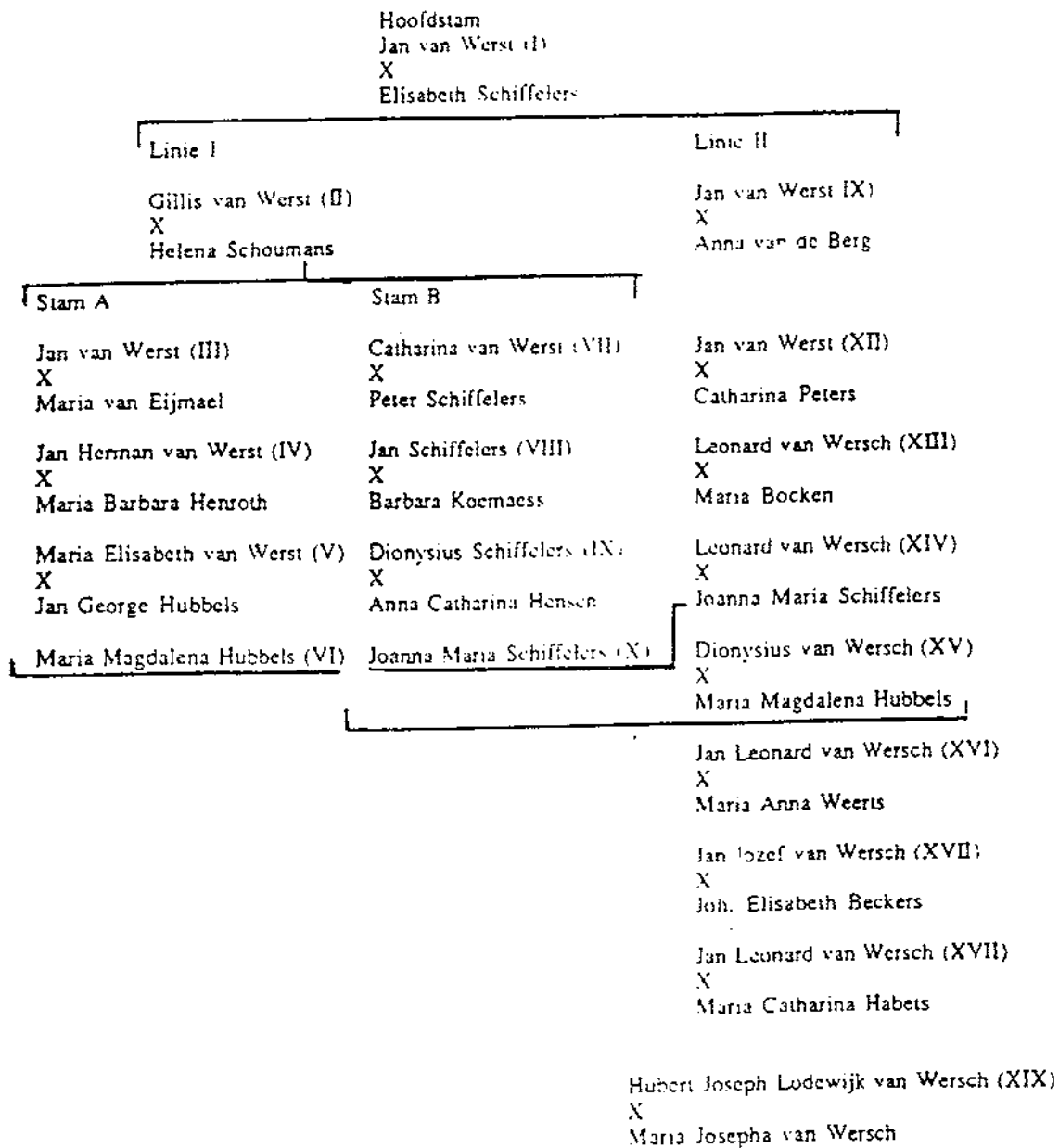
LINIE II

KORNAADSE TAK (v.v.)

SIEPELWELDE TAK

Stamreeks van de Kerkraadse Tak (mann) Van Wersch

Uit dit diagram blijkt dat Jan van Werst en Elisabeth Schiffelers niet alleen de stamouders waren van Leonard en Dionysius van Wersch, doch ook van hun echtgenoten.

Op de volgende pagina's volgt een nadere genealogie van de Hoofdstam, Linie I met Stam A en B, en Linie II.